

домогтися природності у зовні достовірних, але по суті нереальних обставинах, то інший одеський режисер Кіра Муратова вражає протилежним ефектом. В інтонаціях та діях її героїв стільки нарочито фальшивого, неприродного, а разом з тим жахаєшся від реалістичності зображуваного. Хоча мені шкода, що Кіра Муратова пішла в андеграунд. І, мабуть, не для того, щоб стосунками мешканців підвалу (чи котельні) вражати ситих і благополучних, не для того, щоб лоскотати нерви моторошними картинами дійсності. Очевидно, для неї як митця своєрідного, більше важить робота над кінематографічною формою, коли можна досягти необхідного ефекту в психологічному просторі її персонажів. І вона його досягає. Характерно, що психіка представників "дна" в просторі її фільму "Три історії" - це не патологія, а норма. Але,

як на мене, то співпраця Кіри Муратової з французьким продюсером (фільм "Чутливий міліціонер") була кориснішою як для її творчості, так і для гуманістичного наповнення цієї творчості. Співпраця з російською сценаристкою Р.Литвиною відразу ж забарвила фільм Муратової в чорний колір - улюблений колір російських кінематографістів впродовж останнього десятиріччя. Як довго ще Кіра Муратова буде варіювати відтінки чорного, важко сказати, але для естетів саме така її творчість є притягальною. Адже сьогодні панує мода на естетизацію зла.

І, нарешті, "Приятель небіжчика" В'ячеслава Криштофовича. Тепер не прийнято говорити про гріх, про заповідь "не убий". Тепер убити людину - це буденність. Навіть робота (у кіллерів). Саме буденність цього заняття й характер цієї буден-

ності доскіпливо аналізує режисер у своєму фільмі. Це не бойовик, це соціально-психологічна драма й на радість усім нам Криштофович, маючи блискучий досвід в екранізаціях літературних творів саме цього жанру, показав нам нашу дійсність як художник-психолог. Його дзеркало можна було б назвати найточнішим, бо в ньому відбилосся стільки влучних деталей, моментів, облич. Ми пізнаємо себе і жахаємося: невже і я на місці цього персонажа - нормального інтелігента, який опинився без засобів до існування, - так само легко переступив би цю межу? Пішов на вбивство?

Непрості запитання. Але життя підкидає ці запитання ще і ще, немов кажучи: думай, людино. Цих питань за тебе ніхто не вирішить. Українські кінематографісти також думають і спонукають до думання нас, глядачів.

Лариса Брюховецька.

КІНО
ТЕАТР

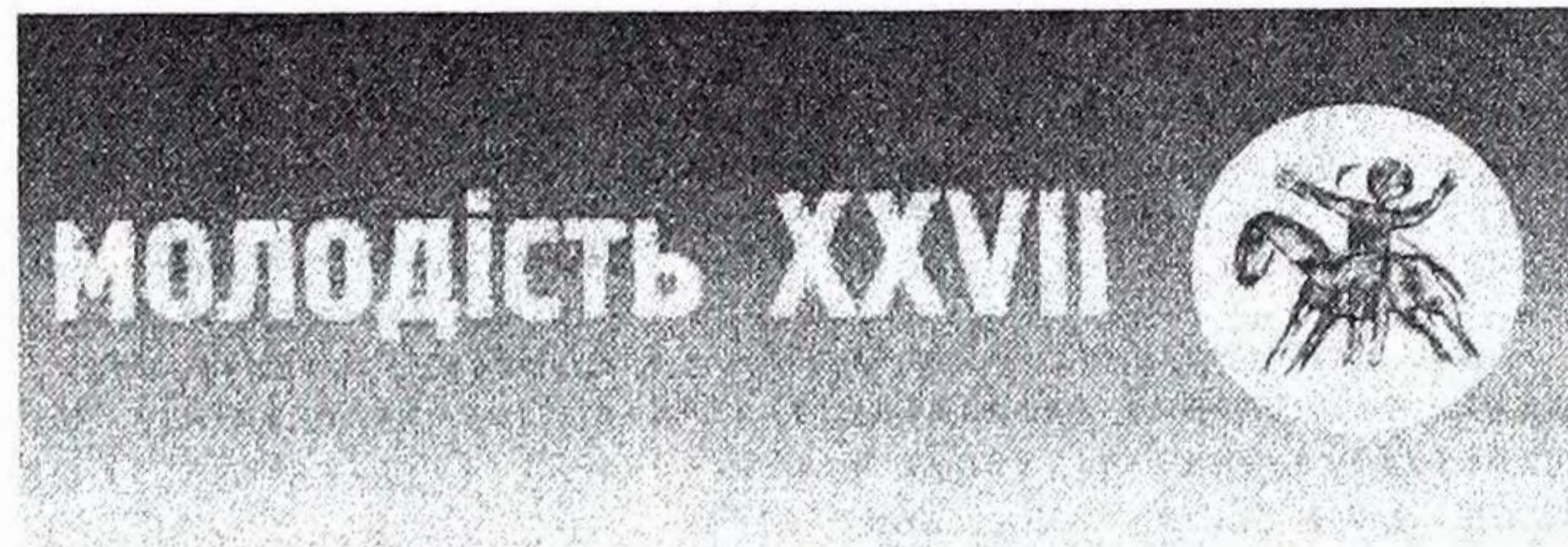
Кіно-фестивалі

Нея ЗОРКАЯ:

Я б зосередилася на національній специфіці ФЕСТИВАЛЮ...

На ХХУІІ Міжнародний кінофестиваль "Молодість" завітала Нея Зоркая, доктор мистецтвознавства, провідний науковий співробітник Державного інституту мистецтвознавства АН Росії, автор 18 книг з історії та теорії кіно й телебачення, серед яких "Портрети", "Олексій Попов", "Фольклор. Лубок. Екран".

- Нея Марківна, Ви нарешті приїхали на кінофестиваль "Молодість". Які Ваші перші враження?

- Я страшенно люблю Київ, і дуже давно хотіла приїхати до вас на фестиваль, про який чула від колег багато хорошого. Кожен день тут починається чудово: ми живемо на кораблі, а коли вранці бачиш схід сонця над Дніпром, то мимоволі чекаєш, що день принесе дуже багато приємних несподіванок.

- І як справджуються Ваші чекання?

- Я вважаю, що знаком моєї поваги до Київського фестивалю буде щирість. Так?

- Звичайно.

- Щодо конкурсу студентських робіт, то я порівнюю

з конкурсом святої Анни в Москві. Це саме конкурс, а не фестиваль, хоча я не розумію чому.

- А може, це логічно? Певне, студентським роботам більше личить участь саме в конкурсі, а фестиваль - справа професіоналів.

- Ваше судження якесь занадто строге, але, зрештою, ви маєте рацію. Є щось неправильне в тому, коли кількахвилинні ще непрофесійні роботи подорожують багатьма фестивалями.

- Це не завжди добре для авторів?

- Думаю, так. Отже, я потрапила цього року до журі сьомого конкурсу. Хочу підкреслити, що більше тридцяти років викладаю на Вищих режисерських та сценарних курсах,

однак не вважаю себе спеціалістом з дебютів. Та все-таки рівень селекції на конкурсі Святої Анни був помітно вищим багатьох робіт, представлених на кінофестивалі "Молодість", особливо тих, які приїхали із дальнього зарубіжжя. Можливо, в мені говорить патріотизм, та коли я стикаюся з дебютами західних студентів, я думаю: чудовий "Кодак", чудова техніка - і повна внутрішня порожнеча. А у нас все навпаки.

- Таким чином, на вас чекало певне розчарування?

- На жаль, не тільки мене. Розмовляючи зі своїми колегами з різних країн, я переконалася, що їхня думка збігається з моєю: рівень фестивалю не відповідає тим вимогам, яким повинен відповідати єдиний в Україні міжнародний кінофестиваль.

- Це стосується всіх номінацій?

- Так. Якщо говорити про повнометражні картини, то мені просто прикро за Київ, який є однією з кінематографічних столиць Європи, має свій професійний вищий навчальний заклад, і за всіх цих умов бере до конкурсу свого фестивалю американську картину "Кімната Марвіна", яка щойно, на превелике незадоволення глядачів, отримала головний приз на Московському кінофестивалі. Так само і з фільмом "Життя в рожевому", який недавно здобув приз у Карлових Варах.

- Але наш фестиваль ще не виробив ані тематичної, ані жанрової, ані фінансової концепції. Сюди не приїздять люди ділового кіносвіту, тут немає ринку і тому дуже важко залучити до участі в конкурсі зовсім нові фільми.

- Тоді, можливо, не варто розтягувати його на 9 днів, не потрібна гігантоманія. І, зрештою, замість того, щоб брати до конкурсу те, що тільки-но з великою натяжкою було відігране на

інших фестивалях, я б зосередилася на національній специфіці.

- Тобто?

- Спробую експромтом дати кілька прикладів ретроспектив. "Нове кіно України". Ця програма повинна бути центральною і йти з повторами, як на будь-якому великому фестивалі, де існує велика кількість паралельних показів. Хочу зауважити, що на Московському кінофестивалі у Форумі країн СНД та Балтії програма нового кіно України пройшла значно краще, ніж тут, у Києві. Або ретроспектива "Наші призери" - українські фільми, призери міжнародних кінофестивалів за останні роки. Або "Шедеври 20-30 років". Чи можна так багато говорити про національне відродження і так нехтувати своїм кінематографічним минулим? Чому б не зробити ретроспективу Бучми, починаючи з "Арсеналу" і закінчуючи "Украденим щастям", або Ужвій, або Мілютенка? Ретроспектива Параджанова була в Торонто та Мюнхені, готується в Берліні, а на Україні її ніколи не було. Якби мені довелося скласти ретроспективи для "Молодості", я би, нікуди не їдучи з Києва, могла скласти програму до 2015 року. Всі говорять про українську мову, а чому ж не можна показати, що були великі кінематографічні традиції? Дуже добре, що згадали про американця українського походження Едварда Дмитрика, що показали ретроспективу "Київнаукфільму", Олександра Роднянського. Але знову ж таки в незручний час і в маленьких залах.

- А яка Ваша думка щодо українських фільмів у конкурсі?

- Мені сподобалася тільки маленька котроткометражка із конкурсу - "Крик" Галини Кувівчак та позаконкурсна відеопрограма майстерні Терещенка і фільм самого Терещенка "Історія ук-

раїнського кіно", особливо частина, присвячена Миколайчуку. На жаль, я була розчарована картиною, про яку чула в Москві, вже не кажучи про те, що ідеш Хрещатиком і бачиш велику афішу з її назвою. Це "Своя доля. Сон." Ігора Малахова. Віддаючи належне молодому авторові, який звернувся до хроніки, я вважаю, що фільм не вдався. В роботі з архівами існує кілька шляхів. По-перше, це шлях чесного монтажу документів з коментарями чи закадровим дикторським текстом, чи розгорнутими інтертитрами, - тобто чесним розкриттям історії питання та задуму. Для такого академічного традиційного монтажу інтертитрів, взятих із плівки, не достатньо. Події не прокоментовані й хаотично змішані.

- Однак за задумом це сон автора про рідну землю, а не історичне дослідження.

- Якщо прийняти, що це сон автора про батьківщину, то для сну не вистачило поетичних засобів і рішень-сновидінь. Не вистачає і майстерності. Деякі подвійні експозиції та накладання музики зроблені кустарно. Так і залишилася ця картина з чудовою хронікою посередині між традиційним монтажем та поетичним баченням минулого у сні. Радію, що в Україні є такий прецедент, але вважати його вдалим не можемо.

- Таким чином, ваші побажання щодо майбутнього українського фестивалю зрозумілі.

- Так. Я вважаю, що "Молодість" - міжнародний фестиваль і всі тут на рівних. Та на сьогодні це - єдиний український фестиваль, і він повинен бути з ясним національним профілем.

*Розмовляла
Олена Левченко.*

КІНО
ТЕАТР

Мистецька
хроніка

"Молодість, 1997"

Київські кіномани, кіно-професіонали й та публіка, що вважає для себе необхідним бути в курсі останніх подій культурного життя, а також ті, що не пропускають жодної з великих тусовок, вже, очевидно, не уявляють осінь без "Молодості". Справді, про популярність фестивалю свідчили повні зали в Будинку кіно. Зацікавленість з боку глядача, широка аудиторія - це, напевне, найбільше досягнення і завоювання фестивалю.

Як звичайно, у конкурсній програмі не було ніяких сенсацій. Із чотирьох блоків: студентського, неігрового, короткометражного і повнометражного ігрового фільми, найцікавішим був перший, що свідчить не про особливу талановитість, а, швидше, про "невибаг-

ливість" (у кращому розумінні цього слова) студентів (як сказав один із учасників: "Я готовий грати за будь-якими правилами"). Цілком протилежну позицію займає повний метр, який вимагає ринкових перспектив, тобто того, що, фактично, відсутнє на "Молодості"; тому у цій категорії були представлені досить слабкі та невиразні роботи.

Широка позаконкурсна програма проходила не тільки в Будинку кіно, а й у кінотеатрах міста і включала чотирнадцять програм. Українському кінематографу було присвячено дві: "Панорама українського кіно 1996-1997" та ретроспектива фільмів кіностудії "Київнаукфільм". Висвітлювалась і творчість окремих персоналій: Ліндсея Андерсона

(Англія), Едварда Дмитрика (США), Душ Сантуша (Бразилія), Яна Кергофа (Голландія). На жаль, не відбулась запланована ретроспектива одного з найбільших режисерів американського незалежного кіно, Канета Ангера. На фестивалі в інших програмах були показані відомі фільми останніх років, такі як "Розтинаючи хвилі" фон Трієра, "Ненависть" Кассовіца, "Книга в узголів'ї" Пітера Грінуея. Загалом, інформаційна насиченість була досить високою.

Отже, міжнародний фестиваль "Молодість" продовжує свою важливу роботу і 27-й рік в його житті вже належить історії. А попереду нові фільми, нові зустрічі, нові відкриття, на які ми з нетерпінням чекаємо.

Кореспондент "Кіно-Театру"